

Österbottens välfärdsområde
Pohjanmaan hyvinvointialue

Palkkioiden, korvausten ja kriteerien käsikirja 2023

Pohjanmaan hyvinvointialueen aluehallitus

Sisältö

1	Perhehoito	3
2	Tukihenkilöt ja tukiperheet	5
3	Omaishoito ja sijaispalvelu.....	7
4	Henkilökohtainen apu	9
5	Työkorvaus, ryhmämuotoinen päivä- ja työtoiminta.....	10
6	Asunnon muutostyöt	11
7	Täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki.....	11
8	Saattajalle maksettava korvaus suun terveydenhuollon seulontakäynnistä	13

Johdanto

Yhteistä palkkioiden ja korvausten käsikirjaa tarvitaan eri toimintamuotojen korvaustasojen vertailun helpottamiseksi sekä palkkioiden ja korvausten päivittämisen helpottamiseksi. Tähän käsikirjaan sisältyvät palvelut ovat lakisääteisiä palveluja. Hyvinvointialue voi päättää maksettavien palkkioiden ja korvausten tasosta ottaen huomioon mahdollisen lainsäädännön mukaisen vähimmäistason.

Käsikirja kattaa seuraavat palkkiot ja korvaukset:

- Perhehoito
- Tukihenkilöt ja tukiperheet
- Omaishoito ja sijaispalvelu
- Henkilökohtainen apu
- Työkorvaus
- Asunnon muutostyöt
- Täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki
- Matkakorvaus koululaisten suun terveydenhuollon seulontakäynneistä

Tukihenkilö- ja tukiperhetoiminnasta, perhehoidosta ja sijaispalvelusta maksetaan 1.2.2023 lukien km-korvaus, joka on 0,33 euroa/km hyväksytyistä matkoista. Km-korvaus ei ole verotettavaa tuloa.

1 Perhehoito

Perhehoidon tarkoituksena on turvata hoidettavalle perheenomainen ja hoidettavan tarpeiden mukainen perhehoito. Perhehoidon tavoitteena on antaa perhehoidossa olevalle henkilölle mahdollisuus kodinomaiseen hoitoon ja läheisiin ihmissuhteisiin sekä edistää hänen perusturvallisuuttaan ja sosiaalisia suhteitaan. Perhehoito perustuu perhehoitolaikiin (263/2015) ja perhehoidolla tarkoitetaan hoidon tai muun osa- tai ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä perhehoitajan yksityiskodissa tai hoidettavan kotona (perhehoitolaki 3 §).

Ikäihmisten perhehoito

Hyvinvointialueella tuotetaan ennestään perhehoitoa lastensuojelun ja vammaishuollon asiakkaille, mutta ei vielä ikäihmisille. Pohjanmaan hyvinvointialue tiedottaa perhehoidosta ja kartoittaa kiinnostusta Botnia-hankkeen puitteissa vuonna 2023, jos sitä varten myönnetään hankevaroja. Jos perhehoitoon on kiinnostusta, laaditaan hankkeen puitteissa perhehoidon toimintamalleja.

Ikäihmisten perhehoidon aloittamisen tavoitteena on tarjota vaihtoehtoja hoidon ja huolenpidon järjestämiseen kodinomaisissa olosuhteissa. Hoidon ja huolenpidon lisäksi perhehoito voi osaltaan edistää ikäihmisten turvallisuutta ja mahdollisuuksia sosiaalisiin suhteisiin perhemäisessä kodissa. Aluehallitus on hyväksynyt ikäihmisten perhehoitoa koskevat ohjeet ja periaatteet 14.11.2022 (§ 157).

Lastensuojelun perhehoito

Perhehoito on laitoshoidon nähden ensisijainen lapsen sijaishuollon muoto: laitoshoidon järjestetään, jos lapsen sijaishuoltoa ei voida järjestää lapsen edun mukaisesti riittävien tukitoimien avulla perhehoidossa tai muualla (lastensuojelulaki 50 §). Tavoitteena on antaa perhehoidossa olevalle lapselle mahdollisuus kodinomaiseen hoitoon ja läheisiin ihmissuhteisiin sekä edistää hänen perusturvallisuuttaan ja sosiaalista kehitystään (perhehoitolaki 1 §). Perhehoitoa voidaan käyttää huostaanotettujen ja kiireellisesti sijoitettujen lasten hoidon ja huolenpidon järjestämiseksi tai kun lapsi sijoitetaan avohuollon tukitoimena. Perhehoitoa toteutetaan myös lastensuojelulain mukaisena jälkihuoltona.

Pohjanmaan hyvinvointialueella edellä mainittua perhehoitoa järjestää perhehoitoyksikkö. Perhehoitoyksikön tehtävänä on rekrytoida, kouluttaa ja valmentaa ja tukea perhehoitajia. Myös ostopalveluna hankittava lastensuojelun perhehoito ohjataan perhehoitoyksikön kautta. Perhehoitaja toimii toimeksiantosuhteessa. Ennen toimeksiantosopimuksen tekemistä perhehoitajaksi aikovan henkilön on suoritettava tehtävän edellyttämä ennakkovalmennus. Erityisistä syistä ennakkovalmennus voidaan suorittaa vuoden kuluessa sijoituksen alkamisesta (perhehoitolaki 3 §).

Perhehoitajaksi hyväksyminen on kolmivaiheinen. Ensin perheen on käytävä valmennus, jonka lopussa yhteisellä arviolla perheen aikuiset voidaan todeta valmiuksiltaan sopiviksi perhehoitajan tehtävään. Pohjanmaan hyvinvointialueella perhehoidon johtaja hyväksyy perhehoitajan päteväksi toimimaan alueella toimeksiantosuhteisena perhehoitajana. Lisäksi lapsen asiasta vastaava työntekijä ja/tai johtava viranhaltija (asiasta vastaavan työntekijän valmistelun pohjalta) tai hallinto-oikeus sosiaalitoimen esityksen pohjalta määrittää sijoittamispäätöksen kautta lapselle perhehoitoperheen. Perhehoidon käyttöä sijoitusmuotona säätelee lastensuojelulaki.

Lyhytaikainen perhehoito	2022	1.2.2023 lähtien (sis. indeksikorotus 3,8 %)
Päivystyskorvaus	1370,19 €/kuukausi (45,68 €/vuorokausi)	1422,26 €/kuukausi (47,42 €/vuorokausi)
Palkkio	28,54 €/vuorokausi (ensimmäisestä lapsesta)	29,62 €/ vuorokausi (ensimmäisestä lapsesta)
Kulukorvaus	25,83 €/vuorokausi	27,98 €/vuorokausi (sis. indeksikorotus 8,33 %)

Perhehoidon palkkiot ja kulukorvaukset	2022	1.2.2023 lähtien
Minimipalkkio	1026,67 €/kuukausi	1297,50 €/kuukausi (sis. Indeksikorotus 3,8 %)
Lomituspalkkio		50 €/päivä
Kulukorvaus minimi		(sis. indeksikorotus 8,33 %)
0-11 vuotta	541,07 €/kuukausi	586,14 €/kuukausi
12-16 vuotta	616,56 €/kuukausi	667,92€/kuukausi
17-	691,22 €/kuukausi	748,80€/kuukausi

2 Tukihenkilöt ja tukiperheet

Sosiaalihuoltolain (1301/2014) 28 §:n mukaisen erityisen tuen tarpeessa olevalle lapselle voidaan myöntää tukihenkilö tai tukiperhe lastensuojelulain (417/2007) 36 §:n mukaisena lastensuojelun avohuollon tukitoimena tai erityishuoltolain (519/1977) 2 §:n perusteella. Tukihenkilöille ja tukiperheille maksettavien palkkioiden ja kulukorvausten suuruutta ei ole määritelty lainsäädännössä, vaan palvelusta päättävä taho määrittää myös palkkiosummat.

Tukihenkilötoiminnalla tuetaan lasten ja perheiden hyvinvointia ja helpotetaan heidän arkeaan. Tukiperhetoiminnassa tuen tarpeessa oleva osallistuu tukiperheen normaaliin arkeen ja voi sopimuksen mukaan myös yöpyä perheen luona (sosiaalihuoltolaki 1301/2014, 28 §).

Tukihenkilöt tapaavat lasta tai perhettä esimerkiksi yhteisen tekemisen merkeissä. Tukihenkilö tapaa asiakkaan joko kotona tai kodin lähiympäristössä, tapaamisia on muutama tunti kerrallaan joka viikko tai joka toinen viikko. Tukiperhe on perhe, jonka luona lapsi voi vieraillla ja viettää aikaa esimerkiksi yhtenä viikonloppuna kuukaudessa. Tarkoituksena on antaa lapselle tai nuorelle turvaa ja huolenpitoa. Tukiperheet ovat tärkeä tuki myös vanhemmille. Tukiperheen luona voi viettää viikonlopun kerrallaan tai olla osa-aikaisessa hoidossa useita kertoja kuukaudessa, enintään 8 t/vrk. Vammaisalan tukihenkilötoimintaan osallistuu erityistukea tarvitsevia henkilöitä, yleensä sosiaalihuoltolain mukaisten tuki- ja palvelutoimenpiteiden mukaisesti.

Tukihenkilötoimintaa voidaan käyttää tukena esimerkiksi omaishoitajan lakisääteisinä vapaapäivinä, omaishoitajan/vanhempien voimavarojen vähentyessä ja ehkäiseviä tukitoimia tarvittaessa sekä perhetilanteen ollessa kuormittunut. Tukiperheen oman elämäntilanteen tulee olla vakaa ja perheen vuorovaikutuksen ja keskinäisten suhteiden turvalliset. On tärkeää, että löydetään sopiva tukiperhe ja että yhteistyö hoidettavan, tukiper-

heen, vanhempien ja vastuusosiaalityöntekijän kanssa on toimivaa. Kun asiakkaalle etsitään tukiperhettä, otetaan huomioon sekä asiakkaan, tukiperheen, vanhempien että vastuusosiaalityöntekijän näkemykset ja toiveet.

Tukihenkilö tai -perhe saa kulukorvauksen ja palkkion. Heidät koulutetaan tehtävään. Palkkio maksetaan lapsikohtaisesti.

Tukihenkilön palkkio 2022 (kuntayhtymän hallitus 16.5.2022 § 95)

- 10,60 euroa / tunti; jos henkilö toimii samanaikaisesti samassa toiminnassa useamman kuin yhden henkilön tukihenkilönä, palkkiota korotetaan 50 %:lla jokaiselta toimintaan osallistuvalla lisäasiakkaalta.
- Kulukorvaus 3 euroa / myönnetty tunti

Tukihenkilön palkkio 1.2.2023 lukien

- 10,60 euroa / tunti
- Kulukorvaus 3 euroa / toteutunut tunti (ei saa ylittää myönnettyä tuntimäärää)

Tukiperheen palkkio 2022 (kuntayhtymän hallitus 16.5.2022 § 95)

- Peruskorvaus 48 euroa/vrk ja erityistarpeisesta lapsesta 56 euroa/vrk; jos tukiperheessä hoidetaan samanaikaisesti useampaa kuin yhtä lasta, maksetaan toisesta lapsesta alkaen 50 %:n korotus/lapsi.
- Kulukorvaus 24,75 euroa/vrk jokaisesta lapsesta erikseen.

Tukiperheen palkkio 1.2.2023 lukien:

Kulukorvaus 24,75 euroa/vrk jokaisesta lapsesta erikseen.

Tukiperheen kotona annettu hoito	Lyhytaikaishoito tukiperheessä €/ vrk (vuorokausi on 24 t)	Osavuorokautinen tukiperhehoito alle 8 tuntia
Maksuluokka 1 Lapsi ja perhesosiaalityön ja lastensuojelun tukiperhekorvaus	50 €	
Maksuluokka 2 Erityisen vaativat lastensuojeluasiakkaat. Vammaiset; Suhteellisen vähän hoitoa vuorokaudessa. Kehitysvammaisella ei	77 €	9,60 €/tunti

ole vaativia perussairauksia, rajoitteita tai psyykkisiä/käytösongelmia. Hän on ohjausta ja tukea tarvitseva, suhteellisen omatoiminen (ICF 1)		
Maksuluokka 3 Vammaiset; Kohtaisen paljon hoitoa vuorokauden aikana. Kehitysvammaisen tarvitsee ohjausta ja apua joissakin päivittäisissä toiminnoissa. Tarvitsee jonkin verran valvontaa. Lieviä käytös- ja/tai psyykkisiä ongelmia. Hänellä on hoitoa tarvitsevia vaativia sairauksia. (ICF 2-3)	90 €	11,20 €/tunti
Maksuluokka 4 Vammaiset; Erittäin paljon hoitoa vuorokaudessa. Kehitysvammaisella on vaikeita, hoitoa vaativia sairauksia, rajoitteita tai psyykkisiä ongelmia. Asiakkaalla on haastavaa käyttäytymistä ja hän vaatii jatkuvaa valvontaa. Hän tarvitsee lähes kaikessa päivittäisessä toiminnassa paljon apua. Hoitaminen vaatii erityisosaamista ja intensiivistä, päivittäistä kuntouttavaa työtä. Hän on vaikeasti liikunta- ja monivammaisen (ICF 4)	122 €	15,20 €/tunti

3 Omaishoito ja sijaispalvelu

Omaishoito

Omaishoidon tuki on Pohjanmaan hyvinvointialueen järjestämistä kuuluva sosiaalipalvelu. Omaishoidon tuki ja sen sisältö perustuvat lakiin omaishoidon tuesta (937/2005), sosiaalihuoltolakiin (1301/2014), lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) ja julkisten alojen eläkelakiin (81/2016). Omaishoidolla tarkoitetaan vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön hoidon ja huolenpidon järjestämistä kotiloissa omaisen tai muun hoidettavalle läheisen henkilön avulla. Omaishoidon tuki on kokonaisuus, joka muodostuu hoidettavalle annettavista tarpeenmukaisista palveluista sekä

omaishoitajalle annettavasta hoitopalkkiosta, vapaasta ja omaishoitoa tukevista palveluista. Hoitopalkkio maksetaan korvauksena tehdystä hoitotyöstä. Omaishoidon tukea ei myönnetä, jos avun tarve koskee pelkästään ruoanlaittoa, siivousta tai asiointia kodin ulkopuolella. Arvioinnissa otetaan huomioon myös perheen normaali sisäinen vastuu ja vanhempien tavanomainen vastuu lapsesta. Omaishoidon tuki on määrärahasidonnainen sosiaalipalvelu, joka kuuluu hyvinvointialueen järjestämisvastuulle ja jonka myöntäminen perustuu harkintaan. Omaishoidon tuki ei ole subjektiivinen oikeus.

Aluehallitus on vahvistanut omaishoidon tuen myöntämisperusteet 21.11.2022 (§ 191) ja niitä sovelletaan Pohjanmaan hyvinvointialueella, ks. liite. Lasten, nuorten ja aikuisten omaishoidon tukea koordinoidaan kuntoutuksen toimialalla ja 65 vuotta täyttäneiden omaishoidon tukea hallinnoidaan koti- ja asumispalvelujen toimialalla. Omaishoidon tuen myöntämisperusteita käytetään päätöksenteon perustana, jotta omaishoidon tukea voidaan myöntää hyvinvointialueella tasapuolisesti, oikeudenmukaisesti ja tarkoituksenmukaisesti kohdentaen.

Omaishoidon palkkiot 1.1.2023 alkaen	
Palkkioluokka 1	437,90 euroa/kk
Palkkioluokka 2	635,00 euroa/kk
Palkkioluokka 3	952,00 euroa/kk
Palkkioluokka 4	1934,13 euroa/kk

Sijaispalvelu

Omaishoitajan vapaan tai muun poissaolon ajaksi tarvittava hoito voidaan järjestää sijais-hoidon avulla. Sijaishoitajana voi toimia omainen, sukulainen tai muu läheinen henkilö. Hyvinvointialue voi järjestää omaishoitajan vapaan ajaksi tarvittavan sijais-hoidon tekemällä omaishoidon tuesta annetun lain (937/2005) 3 §:n 3 kohdassa säädetyt edellytykset täyttävän henkilön kanssa toimeksiantosopimuksen. Sijaishoitaja sitoutuu antamaan omaishoitajan vapaan tai muun tilapäisen poissaolon ajaksi tarvittavan hoidon. Sijaishoito voidaan järjestää, jos omaishoitaja suostuu siihen. Lisäksi edellytyksenä on, että järjestely toteutetaan ottamalla huomioon hoidettavan henkilön mielipide ja että järjestely arvioidaan hoidettavan henkilön edun mukaiseksi. Sijaishoitajan tulee olla vähintään 18-vuotias ja hänen on terveytensä, elämäntilanteensa ja toimintakykynsä puolesta kyettävä suoriutumaan omaishoitotehtävistä. Tarvittaessa on pyydettävä lääkärintodistus hoitajan soveltuvuudesta sijaiseksi. Sijaiselle maksettava korvaus on verotettavaa tuloa.

Sijaispalvelun palkkiot omaishoidon tuesta annetun lain mukaan	
Hoitoisuusluokat 1 ja 2	57,09 euroa/vrk

Hoitoisuusluokat 3 ja 4	77,85 euroa/vrk
-------------------------	-----------------

4 Henkilökohtainen apu

Henkilökohtaisen avun työnantajamallissa vaikeavammaisen henkilö toimii itse avustajan työnantajana ja työnjohtajana. Vaikeavammaisen työnantaja valitsee ja palkkaa itselleen avustajan. Työnantaja solmii avustajan kanssa työsopimuksen, jossa määritellään työtehtävät, työaika ja muut työsuhteen ehdot.

Työnantajan ja avustajan välinen työsopimus perustuu sosiaalityöntekijän tekemään päätökseen henkilökohtaisen avun määrästä ja mahdollisista työaikakorvauksista. Henkilökohtainen avustaja on työsopimuslain mukaisessa työsuhteessa vaikeavammaiseen henkilöön, ei Pohjanmaan hyvinvointialueeseen. Pohjanmaan hyvinvointialue maksaa avustajan palkan niin sanotun sijaismaksajapalvelun avulla työnantajan puolesta tämän ilmoittamien tietojen perusteella.

Henkilökohtainen avustaja, työnantajamalli	2022 €/tunti	1.2.2023 lähtien (+0,18 €/tunti)
Tuntipalkka	11,90 €	12,08 €
Ilta klo 18.00–24.00	13,69 €	13,87 €
Lauantai klo 7.00–18.00	14,28 €	14,50 €
Lauantai klo 18.00–24.00	23,80 €	24,16 €
Sunnuntai + arkipyhä	23,80 €	24,16 €
Yö klo 24.00–7.00	14,88 €	15,10 €

Heta-liitto on henkilökohtaisten avustajien työnantajien ammattiliitto. Työsopimusta noudatetaan niissä työsopimussuhteissa, joissa työnantaja on Heta-liiton jäsen. Työsuhteeseen sovelletaan yleistä työsopimuslakia. Uudet työsopimukset tehdään yleisen työsopimuslain, työaikalain ja vuosilomalain mukaisesti. Vuosiloma määräytyy vuosilomalain ja mahdollisesti sovellettavan työehtosopimuksen mukaisesti. Heta ry:n jäsenenä olevien työnantajien avustajiin sovelletaan tämän lisäksi Hetan ja JHL:n välistä työehtosopimusta.

Henkilökohtaisen avun voi valita myös palvelusetelimallin mukaisesti. Asiakas valitsee itse palvelujen tuottajan, jonka Pohjanmaan hyvinvointialue on hyväksynyt. Asiakkaalta ei peritä maksua.

5 Työkorvaus, ryhmämuotoinen päivä- ja työtoiminta

Vammaisten ulkoistettu työtoiminta

Työtoiminnasta ei makseta palkkaa, koska kyse on sosiaalipalvelusta. Työtoimintaan osallistuva voi kuitenkin saada työkorvausta. Kunta voi päättää työkorvauksen suuruuden. Verottoman korvauksen yläraja on 12 € päivässä. Päivä- ja työtoiminnassa tehty työ jää toimintayksikön hyväksi, ellei erityishuolto-ohjelmassa ole määrätty, että työn tulos jää henkilön hyväksi (asetus kehitysvammaisten erityishuollosta § 24).

Työhönvalmennus, ulkoinen

Työhönvalmennus toteutetaan sopimusperusteisesti asiakasyrityksen tiloissa.

Ryhmämuotoinen työtoiminta

Ryhmämuotoisen päivä- ja työtoiminnan tavoitteena on luoda mielekästä toimintaa, joka tukee yksilöllisesti henkilön itsenäisyyttä ja aikuiselämää sekä aktiivista osallisuutta yhteiskunnassa. Palvelu on tarkoitettu vammaisille, jotka eivät pysty palkkatyöhön. Päivätoiminta toteutetaan oman kodin ulkopuolella, ja se tukee itsenäisyyttä ja osallisuutta sekä edistää sosiaalista vuorovaikutusta.

Päivätoiminta

Vammaisten henkilöiden päivätoimintaan kuuluu kodin ulkopuolella järjestettyä itsenäisessä elämässä selviytymistä tukevaa ja sosiaalista vuorovaikutusta edistävää toimintaa.

Päivätoimintaa järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään työkyvyttöä henkilöä, jolla vamman tai sairauden aiheuttaman erittäin vaikean toimintarajoitteen vuoksi ei ole edellytyksiä osallistua sosiaalihuoltolain (710/1982) 27 e §:ssä tarkoitettuun työtoimintaan ja jonka toimeentulo perustuu pääosin sairauden tai työkyvyttömyyden perusteella myönnettäviin etuuksiin.

Työkorvaus, ryhmämuotoinen päivä- ja työtoiminta	
Työkorvaus, läsnäolo vähintään 4 tuntia päivässä	12 €/päivä
Työhönvalmennus, ulkoinen	12 €/päivä
Ryhmämuotoinen työtoiminta	2 €/päivä
Päivätoiminta	0 €/päivä

6 Asunnon muutostyöt

Hyvinvointialueen on korvattava vaikeavammaiselle henkilölle asunnon muutostöistä sekä asuntoon kuuluvien välineiden ja laitteiden hankkimisesta hänelle aiheutuvat kohtuulliset kustannukset, jos hän vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee näitä toimenpiteitä suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista. Hyvinvointialueella ei kuitenkaan ole erityistä velvollisuutta kustannusten korvaamiseen, jos vaikeavammaisen henkilön riittävää huolenpitoa ei voida turvata avohuollon toimenpitein. (Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista, 1987/380 § 9, 2022/608)

Korvauksen maksaminen asunnon muutostöistä sekä välineistä ja laitteista aiheutuvista kustannuksista edellyttää, että henkilö on vaikeavammaisen. Suoritettaessa korvausta asunnon muutostöistä sekä asuntoon kuuluvien välineiden tai laitteiden hankkimisesta aiheutuviin kustannuksiin pidetään vaikeavammaisena henkilöä, jolle liikkuminen tai muu omatoiminen suoriutuminen vakituisessa asunnossa tuottaa vamman tai sairauden vuoksi erityisiä vaikeuksia (asetus vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista §13, 1987/759).

Peruseriaate on, että jokainen on itse vastuussa siitä, että asumisolosuhteet ovat ikäännyessä sellaiset, että voi tulla toimeen myös nykyhetkenä ja toimintakyvyn alentuessa. Korjaus-/muutostarpeiden ilmetessä Vanhustyön keskusliitosta voi saada apua mahdollisten ARA-avustusten hakemiseen tulorajoista riippuen.

ARA voi myöntää avustusta pienituloisille ja vähävaraisille kotitalouksille, joissa on 65 vuotta täyttänyt tai vammaisen henkilö. Tukea voidaan myöntää asumisolojen parantamiseksi omakotitalossa tai ikäänntyneen (yli 65-vuotias) tai vammaisen henkilön omistus-asunnossa. Avustusta myönnetään vain ympärivuotisessa käytössä olevan kodin korjauksiin, ei esimerkiksi mökin korjaamiseen Avustus on tarkoitettu parantamaan iäkkäiden ja vammaisten henkilöiden mahdollisuuksia kotona asumiseen.

7 Täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki

Jokaisella on velvollisuus kykynsä mukaan pitää huolta itsestään ja omasta elatuksestaan sekä, siinä laajuudessa kuin avioliittolaissa (234/1929), lapsen elatuksesta annetussa laissa (704/1975) ja muussa laissa säädetään, puolisonsa sekä alaikäisten lastensa ja ottolastensa elatuksesta (laki toimeentulotuesta § 2). Perustoimeentulotuki tulee olla haettuna Kelasta ennen täydentävän toimeentulotuen hakemista. Perustoimeentulotuki voidaan myöntää henkilölle tai perheelle, jonka tulot ja varat eivät riitä tarpeellisiin päivittäisiin menoihin. Perustoimeentulotuessa huomioidaan menona asumismenot (esimerkiksi vuokra, vesi, hoitovastike, sähkö, kotivakuutus ja omakotitalon hoitomenot), välttämättömät muuttokustannukset, julkisen terveydenhuollon menot, jotka eivät sisälly perus-

osaan (esimerkiksi terveyskeskuksen asiakasmaksut, sairaalalaskut, hammashoidon laskut, reseptilääkkeet, silmälasit ja hammasproteesit), lasten kunnallisen päivähoidon menot, koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan menot, tietyt menot, jotka aiheutuvat etävanhemmalle lapsen tapaamisesta sekä välttämättömän henkilötodistuksen, oleskeluasiakirjan tai matkustusasiakirjan hankintamenot. Hyvinvointialueen hallitus on 29.8.2022 (§ 97) hyväksynyt täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen soveltamisohjeet, jotka tulivat voimaan 1.1.2023. Soveltamisohjeet ovat liitteessä.

Toimeentulotuesta annetun lain 7 c §:n mukaan otetaan täydentävää toimeentulotukea myönnettäessä huomioon tarpeellisen suuruisina erityismenot, joita ovat henkilön tai perheen erityisistä tarpeista tai olosuhteista johtuvat, toimeentulon turvaamiseksi tai itsenäisen suoriutumisen edistämiseksi tarpeelliseksi harkitut menot. Henkilön tai perheen erityisenä tarpeena tai olosuhteena voidaan pitää esimerkiksi pitkäaikaista toimeentulotuen saamista, pitkäaikaista tai vaikeaa sairautta sekä lasten harrastustoimintaan liittyviä erityisiä tarpeita. Täydentävän toimeentulotuen tarve on arvioitava asiakaskohtaisesti. Pääsääntöisesti muun muassa velkoja, sakkoja ja viivästyneisiin maksuihin liittyviä kustannuksia ei pidetä toimeentulotuessa huomioon otettavina menoina. Täydentävää toimeentulotukea ei pääsääntöisesti myönnetä Kelan perustoimeentulotuessa huomioitaviin menoihin tai perusosaan sisältyviin menoihin. Täydentävää toimeentulotukea ei voida pitää pitkäaikaisena ratkaisuna. Tarvikkeet hankitaan ensisijaisesti käytettynä (ei patjat). Materiaalin hankinta todistetaan luotettavalla tavalla (esimerkiksi virallinen ostokuitti). Lastenvaunuja ja muita tarvikkeita tulee kierrättää perheen sisällä.

Täydentävästä toimeentulotuesta laaditaan asiakkaalle kirjallinen viranhaltijapäätös 7 arkipäivän kuluessa hakemuksen saapumisesta. Asiakkaalla on oikeus tehdä oikaisuvaatimus viranhaltijapäätöksestä. Mikäli asiakkaalta joudutaan pyytämään lisäselvityksiä hakemuksen täydentämiseksi, 7 arkipäivän käsittelyaika alkaa lisäselvitysten toimituspäivästä. Jos pyydettyjä lisäselvityksiä ei toimiteta, käsittelyaika alkaa sinä päivänä, kun lisäselvitysten piti olla toimitettuna.

Täydentävä toimeentulotuki on joissakin tilanteissa mahdollista periä takaisin odotettavissa olevaa etuutta tai tuloa vastaan toimeentulotukilain 20 § ja 23 §:n perusteella. Päätöksestä tulee ilmetä, keneltä tuki peritään takaisin sekä mihin perintä ja kuittaus perustellusti kohdistuvat. Takaisinperintää ei voida tehdä enää jälkikäteen. Toimeentulotuki tai osa siitä voidaan periä takaisin tuensaajalta, jos hänellä on tuloja tai varoja, jotka eivät ole tukea myönnettäessä hänen käytettävissään. Jos asiakkaalla on realisoitavaa varallisuutta, kuten kiinteistö tai asunto-osake tai jakamattomasta kuolinpesästä tulossa oleva perintö, voidaan myönnetty täydentävä toimeentulotuki periä takaisin omaisuuden myyntivoitosta. Tällöin takaisinperinnästä tehdään aina esitys hallinto-oikeudelle, joka tekee varsinaisen perintäpäätöksen. Toimeentulotuki voidaan myös periä takaisin suoraan asiakkaan odotettavissa olevasta etuudesta kuittaamalla (esimerkiksi Kelan asumistuki), jolloin hallinto-oikeuden päätöstä ei tarvita.

8 Saattajalle maksettava korvaus suun terveydenhuollon seulontakäynnistä

Peruskoulua käyvän lapsen saattajalle maksetaan anomuksen perusteella ja Kelan korvaustason mukaisesti matkakorvaus lapsen koulun ja suun terveydenhuollon vastaanoton välisestä matkasta siltä osin kuin matka ylittää viisi kilometriä ja sitä ei voi yhdistää koulumatkaan. Korvaus koskee vain seulontakäyntejä (luokat 1, 3, 5 ja 8), ei mahdollisia jatkokäyntejä tai riskiryhmien lisäkäyntejä.